

زبان فارسي دري

قانون و دولت

جمع آوري شده توسط استاد ضمير عظيم

قانون اساسی

قانون عبارت از مقرراتی است که دولت آن را ساخته و اعلان می‌کند، تا مردم برای امن و نظم جامعه آن را مراعات کنند. هر جامعه برای رعایت نظم و جلوگیری از بی‌نظمی، به قانون و مقررات نیاز دارد. دولت برای ایجاد هماهنگی بین ارگان‌های دولتی و موسسات، رعایت حقوق افراد، زنده‌گی مسالمت آمیز و آرام، قوانینی را وضع می‌کند. مهمترین قانون در یک کشور قانون اساسی آن است. طریقه و روش اداره کردن هر کشور در قانون اساسی آن مشخص شده است. همه قوانین جامعه از قانون اساسی الهام می‌گیرند، از اینرو قانون اساسی را به نام قانون مادر نیز یاد کرده‌اند. اولین قانون اساسی افغانستان در زمان شاه امان الله خان در سال ۱۳۰۳ ه. ش. به نام (نظام نامه اساسی) در لویه جرگه پغمان تدوین و تصویب شد.

قانون دوم به نام اصولنامه اساسی در زمان نادرشاه، قانون سوم در زمان محمد ظاهرشاه، قانون چهارم در دوران جمهوری محمد داود خان و قانون اساسی پنجم در زمان جمهوری دموکراتیک به اجرا گذاشته شدند.

قانون اساسی فعلی کشور ما (افغانستان) به تاریخ ۱۴ جدی ۱۳۸۲ ه. ش. از طرف لویه جرگه قانون اساسی به تصویب رسید. قانون اساسی افغانستان یک مقدمه ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده دارد. در ماده سوم قانون اساسی آمده است: **(در افغانستان هیچ قانون نمیتواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.)** که اسلامی بودن کشور را نشان می‌دهد. هدف قانون اساسی تأمین سعادت، آسایش مردم، ایجاد نظم و حفظ جامعه از خطر هرج و مرج، حفظ حقوق افراد، جلوگیری از ظلم، پاسداری از آزادی‌ها و حفظ نظم اجتماعی است؛ بنابراین به همه افراد جامعه لازم است که قوانین را بدانند و مطابق با آن عمل نمایند؛ چرا که بی‌خبری از قانون عذر پنداشته نمی‌شود.

دولت ما

نظام کشور ما جمهوری اسلامی است. اسلامی بودن و مردمی بودن دو خصوصیت مهم دولت ما می‌باشد. در نظام جمهوری اسلامی افغانستان، رفاه، ترقی و سعادت جامعه در روشنی احکام و دستورهای دین مبین اسلام و اراده مردم تأمین میشود.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان متشکل از سه قوه ذی‌ل است:

- 1- **قوه مقننه:** برای کشور قانون می‌سازد و متشکل است، از ولسی جرگه و مشرانو جرگه.
- 2- **قوه اجراییه:** مسؤلیت اجرا و تطبیق قوانین را بر عهده دارد و عبارت است از: حکومت و ادارات مستقل. قوه اجراییه متشکل از وزیران است و تحت ریاست رئیس‌جمهور اجرایی وظیفه می‌نماید.
- 3- **قوه قضاییه:** متشکل از ستره محکمه و سایر محاکم می‌باشد که وظیفه آن تأمین عدالت و حل و فصل منازعات است. قوه قضاییه رکن مستقل دولت است و متشکل از ستره محکمه، محاکم استیناف و محاکم ابتدایی می‌باشد، ستره محکمه در رأس قوه قضاییه جمهوری اسلامی افغانستان قرار دارد.

رئیس‌جمهور در رأس دولت قرار داشته و از کار قوای سه‌گانه (مقننه، قضاییه و اجراییه) نظارت میکند. وظایف و صلاحیت‌های هر قوه در قانون اساسی تعیین شده است. ما، دولت خود را دوست داریم همیشه با آن همکاری نموده و از آن پشتیبانی می‌کنیم. همکاری و پشتیبانی مردم از دولت، باعث ترقی و پیشرفت کشور میشود.

شورای ملی

شورای ملی قوه مقننه یا قانونگذار بوده که متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و مشرانو جرگه میباشد. شورای ملی برای اولین بار در سال 1310 ه.ش. در دوره سلطنت محمد نادرشاه تأسیس شد. اعضای شورای ملی افغانستان از طرف مردم و از طریق انتخابات

برگزیده میشوند. وظیفه شورای ملی، قانونگذاری، نظارت از قوه اجراییه و نماینده گی از مردم است. شورای ملی به خاطر کار و فعالیت بهتر، متشکل از گروه های کاری است که به نام کمیسیونها یاد میشوند. هر عضو شورای ملی عضویت یکی از این کمیسیون های کاری را دارد. هر پیش نویس قوانین و سایر موضوعات نخست در کمیسیون مربوط مورد بحث قرار گرفته؛ سپس برای تصمیم نهایی به مجلس عمومی تقدیم میشود.

پارلمان یک رکن اساسی دولت و تمثیل کننده اداره مردم است. پارلمان علاوه بر قانونگذاری از استبداد نیز جلوگیری میکند.

ولسی جرگه

ولسی جرگه یکی از دو مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی افغانستان است. اعضای ولسی جرگه از (34) ولایات کشور توسط رأی مردم برای پنج سال انتخاب میشوند. ولسی جرگه دارای دو صدو پنجاه عضو است. به اساس قانون اساسی هر عضو ولسی جرگه باید سن (25) را تکمیل کرده باشد.

برخی از صلاحیت های ولسی جرگه عبارت انداز:

- تصویب قوانین
  - تصویب بودجه
  - دادن رأی اعتماد به وزراء
  - نظارت از کارهای حکومت
- اعضای ولسی جرگه از میان خود رئیس، معاونان و منشی ولسی جرگه را انتخاب میکنند. فیصله های ولسی جرگه با اکثریت آرا صورت میگیرد.

مشرانو جرگه

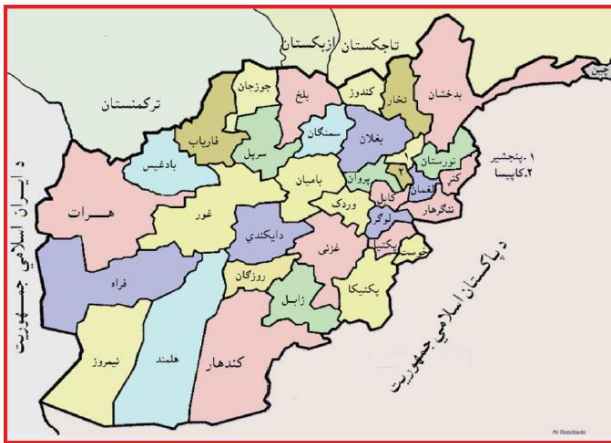
مشرانو جرگه یکی از دو مجلس شورای ملی جمهوری اسلامی افغانستان است. مشرانو جرگه مرکب از ۱۰۲ عضو می باشد، که دو ثلث آن انتخابی و یک ثلث آن انتصابی می باشد، طوری که یک ثلث از نماینده گان این مجلس، از بین اعضای شورا های ولایات و یک ثلث از میان اعضای شورای ولسوالی های ولایات انتخاب شده و یک ثلث دیگر به شمول دو نفر از نماینده گان معلولین و دو نفر از نماینده گان کوچی ها را رئیس جمهور انتخاب می کند. اعضای مشرانو جرگه برای کاندیدا شدن باید سن ۳۵ را تکمیل کرده باشند. نماینده گان مشرانو جرگه برای پنج سال انتخاب میشوند. مشرانو جرگه مانند ولسی جرگه دارای هیأت اداری میباشد.

مشرانو جرگه به استثنای بعضی امور همان صلاحیت های ولسی جرگه را دارد. پیشنهاد طرح قانون از طرف دولت، نخست در ولسی جرگه و سپس در مشرانو جرگه تصویب میشود و پس از اجرائی امضای رئیس جمهور قابل اجرا میشود. مشرانو جرگه هم، دارای کمیسیونهای تخصصی میباشد. اگر مردم ما، به اشخاصی که با تقوا، وطندوست، با تجربه، دارای تحصیلات عالی که از طرف محکمه به جرایم ضد بشری و ضد حقوق مدنی محکوم نشده باشند، رأی بدهند؛ در آن صورت یک پارلمان قوی و نیرومند؛ قانون خوب، جامعه قانونمند و پیشرفته خواهیم داشت.

ولایات کشور ما

کشور ما افغانستان به 34 ولایت تقسیم شده و پایتخت آن شهر کابل است. هر ولایت چندین ولسوالی دارد. تعداد مجموعی ولسوالی ها به 364 میرسد.

نام ولایات کشور به ترتیب حروف الفبا

نام ولایت	مرکز ولایت	نام ولایت	مرکز ولایت
ارزگان	ترینکوت	غزنی	غزنی
بادغیس	قلعه نو	غور	چغچران
بامیان	بامیان	فاریاب	میمنه
بدخشان	فیض آباد	فراه	فراه
بغلان	پلخمری	کنز	کنز
بلخ	مزار شریف	کندهار	کندهار
پروان	چاریکار	کابل	کابل
پکتیا	گردیز	کاپیسا	محمود راقی
پکتیکا	شرن	کنر	اسعدآباد
پنجشیر	بازارک	لغمان	مهترلام
تخار	تالقان	لوگر	پل علم
جوزجان	شیرغان	میدان وردک	میدان شهر
خوست	خوست	ننګرهار	جلال آباد
دایکندي	نیلي	نورستان	پارون
زابل	قلات	نیمروز	زرنج
سرپل	سرپل	هرات	هرات
سمنگان	ایبک	هلمند	لشکرگاه

منبع:

گرفته شده از کتب درسی وزارت معارف افغانستان